

МАКРОФІНАНСОВІ ІНДИКАТОРИ В ЕКОНОМІЧНІЙ СТРАТЕГІЇ ДЕРЖАВИ

© 2016 РУДИК Н. В.

УДК 336. 027

Рудик Н. В.

Макрофінансові індикатори в економічній стратегії держави

Метою статті є дослідження дієвості поставлених стратегічних завдань держави та факту їх реалізації. На основі аналізу та систематизації наявної практичної та теоретичної бази визначено місце та значення макрофінансових індикаторів у системі управління державними фінансами. Запропоновано визначення МФІ у широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні він являє кількісну міру, яка оцінює стан державних фінансів на момент прийняття рішення та відображає результат його впливу на досягнення цілей фінансової політики держави. Вузьке трактування зводить його до розуміння показника, адаптованого для цілей конкретного аналізу. Досліджено досвід попередньо встановлених стратегій управлінського апарату. На основі аналізу пріоритетних макрофінансових індикаторів проведено оцінку існуючої практики реалізації економічної стратегії держави. У результаті дослідження було встановлено невідповідність поставлених Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020» задач з реальною ситуацією в економіці країни. Зауважено, що орієнтування макрофінансових індикаторів на досягнення тієї чи іншої межі лише в рамках одного звітного періоду негативно впливає на системність управління.

Ключові слова: стратегія держави, фінансова політика, макрофінансові індикатори, система управління державними фінансами, функціональні складові системи управління.

Рис.: 4. Бібл.: 25.

Рудик Наталія Василівна – кандидат економічних наук, асистент кафедри фінансів, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03068, Україна)

E-mail: Nataly_Rudyk@ukr.net

УДК 336. 027

UDC 336. 027

Рудик Н. В. Макрофинансовые индикаторы в экономической стратегии государства

Целью статьи является исследование действенности поставленных государственных стратегических задач и факта их реализации. На основе анализа и систематизации имеющейся практической и теоретической базы определено место, а также значение макрофинансовых индикаторов в системе управления государственным финансами. Предложено определение МФИ в широком и узком смысле. В широком смысле он представляет количественную меру, оценивающую состояние государственных финансов на момент принятия решения и отражающую результат его воздействия на достижение целей финансовой политики государства. Узкое значение сводит его к понятию показателя, адаптированного для целей конкретного анализа. Исследован опыт предыдущих стратегий управленческого аппарата. На основе анализа приоритетных макрофинансовых индикаторов проведена оценка существующей практики реализации экономической стратегии государства. В результате исследования было установлено несоответствие поставленных Стратегией устойчивого развития «Украина – 2020» задач с реальной ситуацией в экономике страны. Отмечено, что направленное использование макрофинансовых индикаторов на достижение той или иной границы только в рамках одного отчетного периода негативно влияет на системность управления.

Ключевые слова: стратегия государства, финансовая политика, макрофинансовые индикаторы, система управления государственным финансами, функциональные составляющие системы управления.

Рис.: 4. Библ.: 25.

Рудик Наталья Васильевна – кандидат экономических наук, ассистент кафедры финансов, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03068, Украина)

E-mail: Nataly_Rudyk@ukr.net

Rudyk N. V. Macrofinancial Indicators in the Economic Strategy of the State

The aim of the article is to study the effectiveness of the set strategic objectives of the state and the fact of their implementation. On the basis of the analysis and systematization of the existing practical and theoretical framework the place and the importance of macrofinancial indicators in the public finance management system has been determined. The definition of MFI in the broad and narrow sense is suggested. In the broad sense it is a quantitative measure assessing the condition of public finances at the moment of decision-making and reflecting the results of its impact on achieving the objectives of the state financial policy. The narrow sense reduces it to understanding the indicator as the one adapted for the purposes of specific analysis. The experience of previous strategies of the administrative apparatus is studied. On the basis of analyzing the priority macrofinancial indicators the assessment of current practices of implementing the state economic strategy has been carried out. The study found a discrepancy between the objectives set by the Strategy for Sustainable Development "Ukraine – 2020" with the real situation in the country's economy. It is noted that the use of macrofinancial indicators aimed at achieving a particular limit only within a single reporting period negatively affects the system character of management.

Keywords: state strategy, financial policy, macrofinancial indicators, public finance management system, functional components of the management system.

Fig.: 4. Bibl.: 25.

Rudyk Natalia V. – Candidate of Sciences (Economics), Assistant, Department of Finance, Kyiv National Economic University named after V. Hetman (54/1 Peremohy Ave., Kyiv, 03068, Ukraine)

E-mail: Nataly_Rudyk@ukr.net

Вступ. В умовах стагнації економіки одним із можливих варіантів вирішення проблеми її відновлення стає чіткість розуміння фактичної ситуації, визначення масштабів змін, узгодженість дій різних рівнів і напрямів управління. Глобалізація та інтеграція сучасних фінансових відносин вимагають від держави дотримання стандартів фінансової політики. Проте важливим залишається збереження власної фінансової безпеки, що на пряму пов'язана з можливістю прийняття стратегічних рішень органами управління.

Серед небагатьох науковців, що певним чином звертаються до проблематики управління державними фінансами на основі визначеної та упорядкованої системи макрофінансових індикаторів, важливо зазначити праці Барановського О. І. [1], Василика О. Д. [2], Герасименка О. М. [3], Ермошенка М. М. [4], Львовичкіна С. В. [5], Любіча О. О. [6], Опаріна В. М. [7; 8], Федосова В. М. [9], Фещур Р. В., Шишковського С. В., Яворської Н. Р. [10]. Також ця проблема є нагальною до вирішення задля попередження кризових явищ.

Метою дослідження є обґрунтування дієвості поставлених стратегічних завдань держави та їх фактична реалізація сьогодні, враховуючи макрофінансові індикатори як реагент на функціонування прийнятих управлінських рішень. Виходячи із мети, завданням є: вивчити досвід попередньо встановлених стратегій управлінського апарату, дослідити існуючу практику реалізації економічної стратегії держави на основі аналізу пріоритетних макрофінансових індикаторів. Практична реалізація цього дослідження надасть можливість окреслити позитивні та негативні сторони орієнтування на еталонність встановлених лімітів та визначити загальну необхідність їх дотримання. Для проведення повноспекторного дослідження необхідною умовою є розуміння сутності вихідних понять із метою підвищення якості та умовлення проведеного аналізу та розуміння проблематики управлінських рішень на макрорівні.

Макрофінансові індикатори (МФІ) знаходять своє сутнісне та функціональне відображення як на макро-, так і на мікрорівні. Повну уяву про значення поняття «макрофінансовий» дає його етимологічний аналіз. Перший корінь «макро» визначає рівень аналізу – найвищий, узагальнений аналіз агрегованих величин на рівні національної економіки. Другий корінь «фінансовий» окреслює сукупність економічних процесів, пов'язаних із формуванням, мобілізацією і розміщенням фінансових ресурсів та обміном, розподілом і перерозподілом створеного на їх основі суспільного продукту. Аналогічне визначення дає доктор економічних наук Львовичкіна С. В. у монографії «Макрофінансова стабілізація в Україні у контексті економічного зростання» [11]. Будуючи дослідження на індуктивному методі, він переходить від показників фінансової діяльності підприємств (фінанси на мікрорівні) до сумарного впливу інституцій макрофінансової системи (фінанси на макрорівні), підкреслюючи, що емпіричні дослідження підтверджують можливість використання практично всіх мікрофінансових коефіцієнтів на макрорівні.

З метою упорядкування понятійного апарату дослідження є необхідність доповнити його ключовий термін – «макрофінансовий індикатор». Оскільки він є продуктом західної науки, доцільно звернутися насамперед до

її доробку. Поняття, терміноване цим словосполученням, визначається провідними зарубіжними виданнями без суттєвих розбіжностей. Декілька довідників із фінансів пропонують розглядати макрофінансові індикатори як серію (або групу серій) статистичних даних, що використовуються фінансистами та економістами для аналізу і прогнозування змін у економічній діяльності [10; 12, с. 111; 13, с. 115]. Бізнесовий словник розуміє під макрофінансовими індикаторами ключові статистичні дані, що показують стан економіки, а також використовуються для згладження даних, спрощуючи у дослідженні процес порівняння, аналогічно до інших зазначених джерел [14; 15, с. 311; 16, с. 73; 17, с. 174]. За такого статичного підходу до розуміння суті макрофінансового індикатора виникає необхідність супроводження зазначеного терміна поняттям, яке уточнює його процесну складову. Тому суттєвого значення набуває розуміння поняття макрофінансової індикації в системі управління державними фінансами – процесу виявлення, вивчення, порівняння, фіксації природи події чи заходу для визначення (формування) відповідної реакції (реагування) на подальший, супровідний і повторний його прояв. Отже, у широкому розумінні він являє кількісну міру, яка оцінює стан державних фінансів на момент прийняття рішення та відображає результат його впливу на досягнення цілей фінансової політики держави. Вузьке трактування зводить макрофінансовий індикатор до розуміння показника, адаптованого для цілей конкретного аналізу на будь-якому із рівнів економічної системи (світлове господарство, макро-економіка, мікроекономіка) відповідно до сфер фінансів (міжнародні фінанси, державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання).

Ідентифікацію місця макрофінансових індикаторів в економічній стратегії держави необхідно визначати з позиції двох вимірів: з точки зору місця в економічній політиці держави та класичної моделі складових управління, тобто організаційної структури керованого впливу.

Економічна теорія розглядає розвиток економіки як несиметричну висхідну, близьку до синусоїди функцію, що певним рівнем циклічності показує перевищення або відставання від довгострокового тренду зростання. Ця позиція висвітлена в працях багатьох учених, у тому числі лауреатів Нобелівської премії, відображається у двовірних циклах, тривірних спіралях та інших моделях. Безумовно, досягнення сучасної економічної теорії надають багатий інструментарій для корекції циклічних коливань як у короткостроковому, так і в середньостроковому періоді. Досягнення економічного зростання на довгострокових часових горизонтах є результатом виваженого поєднання економічної, соціальної, демографічної, фінансової, інвестиційної та інших складових державної політики. Однією з головних передумов їх реалізації є чітко визначені проміжні та кінцеві цілі політики, вимірювані за допомогою окремих індикаторів чи їх системи, обмежені часовими рамками, реалістичні й обґрунтовані.

Декларація довгострокових цілей передбачається в рамках визначення економічної стратегії держави. Довгий час після отримання незалежності в Україні планування економіки відносилось до категорії атрибутів радянської системи директивного управління і не отримувало достатньої уваги науковців та управлінців.

Задача формування першої науково обґрунтованої програми довгострокового економічного розвитку на рівні стратегічного документа була поставлена Президентом лише у 1998 році. Програма «Україна – 2010» [18] не була ні затверджена на державному рівні, ні реалізована, проте суттєво вплинула на короткострокові та середньострокові проекти, законотворчі процеси, діяльність міністерств і відомств. На рівні індикаторів програма визначала темпи зростання реального ВВП, інфляції та зайнятості, виробництва та інвестицій по галузях, експортно-імпортного балансу. Основний акцент робився на інвестиційну політику та розвиток промислових і агропромислових галузей. Стратегія управління державними фінансами і, відповідно, макрофінансові індикатори не визначалися.

Документом, який визначає необхідність застосування макрофінансових індикаторів у системі управління державними фінансами, є Стратегія економічного і соціального розвитку України (2004–2015 рр.) «Шляхом європейської інтеграції» [19]. В рамках цього документа встановлюється посилання на Маастрихтські вимоги як передумови вступу до Європейського Союзу, регулювалися граничні обсяги державного боргу та бюджетного дефіциту, закладалися індикативні цілі податкових реформ, що мали сприяти скороченню розриву ВВП на душу населення між Україною та європейськими країнами. На жаль, не закладені у програмі процеси контролю за її виконанням негативно вплинули на рівень її реалізації навіть у роки найбільшої актуальності. Тим не менш, Стратегія була відображена у регіональних, галузевих та інших програмних документах.

У 2006 р. було розроблено нову стратегію агресивного економічного зростання, що отримала назву «Довгострокова стратегія розвитку України та пріоритети діяльності Кабінету Міністрів на 2006–2007 роки» [20]. Головним постулатом цієї стратегії знову визначалась інтеграція України в Європейський Союз та досягнення відповідного рівня економічного розвитку. Основними інструментами зростання економіки визначалися поліпшення інвестиційного клімату, дерегуляція економіки, зменшення частки державних підприємств. На період до 2008 р. встановлювалися такі цільові індикатори: зниження інфляції до 6 % за рік; отримання Україною суверенного рейтингу інвестиційного рівня; до 2010 р.: збільшення в 10 разів розміру щорічних прямих іноземних інвестицій; скорочення частки державних підприємств до частки, яка складає не більше 10 % від ВВП.

Актуальною на сьогодні є Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020. Стратегія національної модернізації», розроблена за дорученням Кабінету Міністрів України у 2010 р. Інститутом економіки та прогнозування та Міністерством економіки за участю громадських організацій. Головною стратегічною метою у Стратегії було визначено вихід країни на траєкторію стійкого розвитку зі зростанням добробуту та якості життя для усіх верств населення [21]. На 2014–2020 рр. визначається 21 ключовий показник, серед яких:

- чисті надходження прямих інвестицій за 2015–2020 рр.: 40 млрд дол. США;
- зменшення відношення загального дефіциту бюджету, до ВВП до 3 %;

- зменшення відношення загального державного боргу до ВВП до 60 %;
- зростання кредитного рейтингу України з CCC до BBB (за шкалою рейтингового агентства Standard and Poor's).

Економічна криза негативно вплинула на перспективу виконання цієї програми. У період її розробки в Україні було стабільне надходження прямих іноземних інвестицій в обсязі 5,6–6,5 млрд дол. США на рік (рис. 1, діапазон В). Враховуючи обсяги повернення інвестицій та ефект впливу курсових різниць (сумарно обидва фактори: до -1,5 млрд дол. на рік), країна показувала сталий приріст іноземних інвестицій. Починаючи з 2014 року (діапазон С рис. 1) сальдо залучених і повернутих інвестицій стало від'ємним. За 2,5 роки загальний обсяг іноземних інвестицій в економіку України скоротився на 13,4 млрд дол. США, при залученні 9,16 млрд дол. нових інвестицій за відповідний період. Досягнення поставленої цілі «40 млрд дол. США» до 2020 року є малоімовірним.

Значно більші досягнення спостерігаються у частині виконання другого індикатора – відношення загального дефіциту бюджету до ВВП (рис. 2). Незважаючи на те, що цільове значення «3 % ВВП» фактично було досягнуто лише у 2015 р. (діапазон D рис. 2), потенціал виконання цього індикатора є досить високим, враховуючи реформи державних закупівель і системи дотування вартості природного газу.

Варто акцентувати увагу на кризових періодах (діапазон А та В, рис. 2), що були спричинені загальним спадом виробництва та необхідністю рефінансування фінансових установ. Прослідковується волатильність цього індикатора протягом 2012–2014 рр. (діапазон С), що починається з покращення ситуації за рахунок кредитних ресурсів у 2011 р. (значення 1,8 %).

Очікуваним є зростання третього індикатора – загального обсягу державного боргу до ВВП (рис. 3) починаючи з 2011 року (діапазон С та D). Управлінські рішення 2014 р. на сьогодні ні якісно, ні кількісно не змінили цю ситуацію. Продовження залучення нових запозичень, низькі темпи зростання ВВП та високі валютні ризики залишають незмінною тенденцію зростання цього індикатора.

Рейтинги кредитоспроможності країни за шкалою рейтингового агентства Standard and Poor's сьогодні залишаються без змін в очікуванні зростання економіки на 2 % [24].

Позитивним є наявність чітких, вимірюваних цілей макрофінансової політики в стратегічних документах уряду, проте відсутність роботи з актуалізації їх цільових значень відповідно до поточних економічних умов є стримуючим фактором процесу відновлення економіки.

В рамках Дорожньої карти реформ для Верховної Ради України VIII скликання та безпосередньо Коаліційної угоди [25] визначено пріоритетні напрями реформування системи управління державними фінансами, що передбачає активне впровадження макрофінансових індикаторів на вищих рівнях управління. Завданнями у процесі досягнення відновлення економічного зростання визначено:

- створення системи управління ризиками державного боргу з метою запобігання піковим навантаженням на державний бюджет (підрозділ 2.6.6);

Млрд дол. США

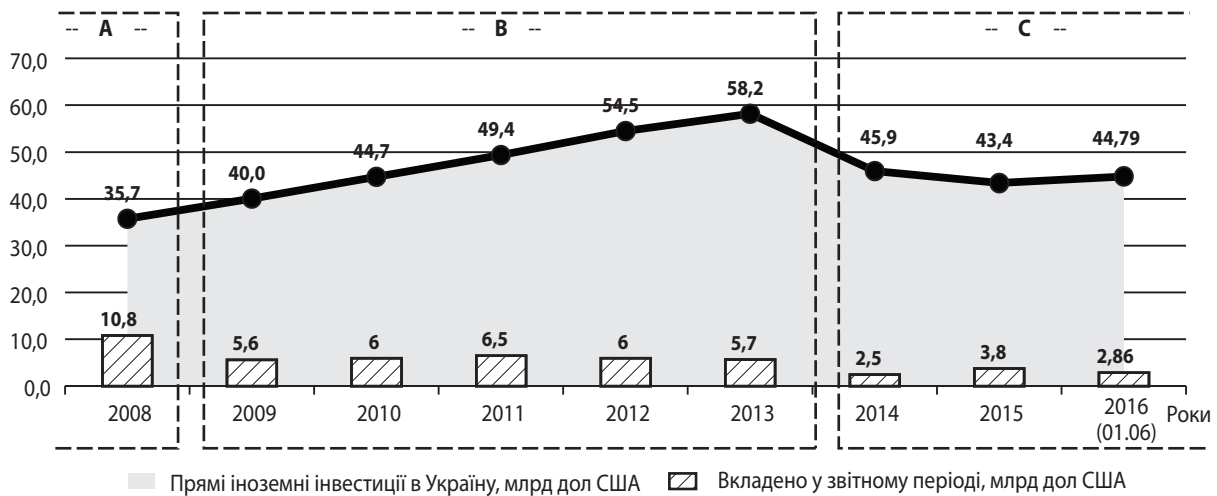

Рис. 1. Динаміка надходжень прямих інвестицій в Україну за 2008–2016 рр.

Джерело: сформовано автором на основі [22; 23]

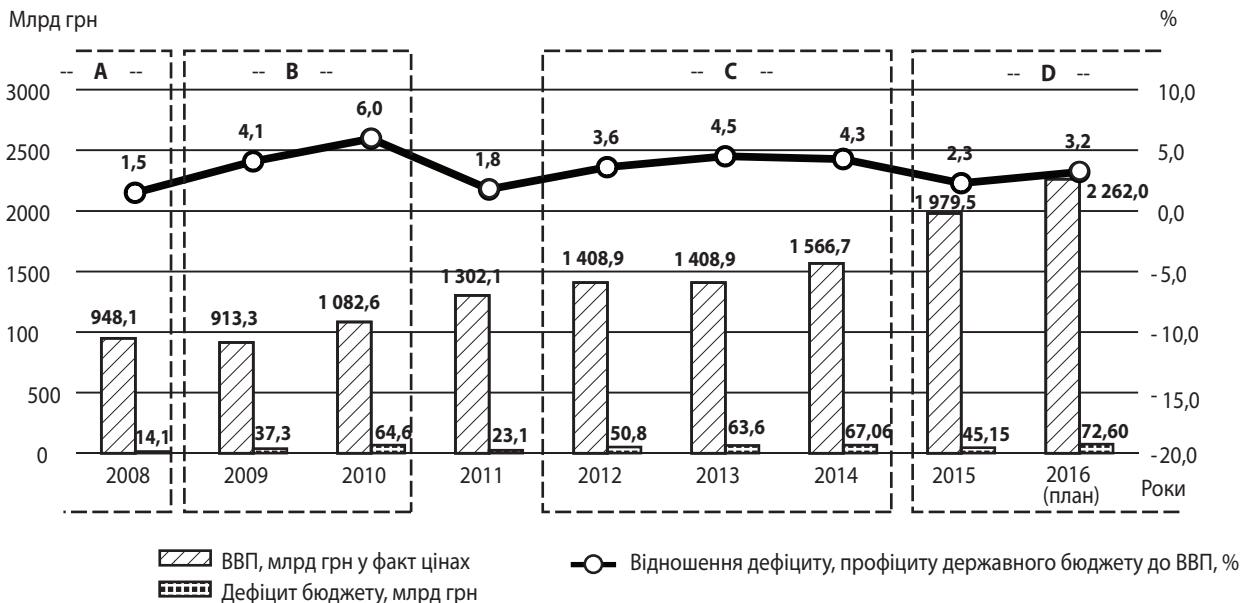

Рис. 2. МФІ відношення дефіциту / профіциту державного бюджету до ВВП за 2008–2016 рр.

Джерело: сформовано автором на основі [23]

- запровадження повноцінної системи планування і оцінювання виконання Державного бюджету України за результатами (запровадження комплексної системи ключових показників ефективності) на основі системи державного планування та прогнозування (підрозділ 2.6.8);
- забезпечення дотримання “структурних маяків” щодо дефіциту сектора загальнодержавного управління, передбачених у Меморандумі про економічну та фінансову політику між Україною та МВФ (підрозділ 2.6.12).

Реалізація цих та інших завдань нами вбачається доцільною через впровадження системи моніторингу та контролю за ключовими макрофінансовими індикаторами поточного стану, а також їх використання при розробці стратегій і сценаріїв реформування економіки.

Система заходів економічної політики спрямована на згладження відхилень кривої економічних циклів і цілового тренду економічного зростання. Залежно від етапу економічного циклу, поточних і стратегічних цілей формується стимулююча чи стримуюча політика, що охоплює фіскальні (введення або ліквідація надзвичайних податків, зміна податкових ставок та об'єкта оподаткування, управління зовнішнім і внутрішнім боргом), монетарні (управління грошовою масою, обліковою ставкою, ставною рефінансування та нормою резервування), інституційні (реорганізація управлінської структури системи державних фінансів, створення нових органів управління або розширення повноважень існуючих) та всі інші можливі важелі впливу, що дають можливість досягти максимального економічного зростання в середньо- та довгостроковій перспективі. Потреба в індикаторах як кількісних величинах

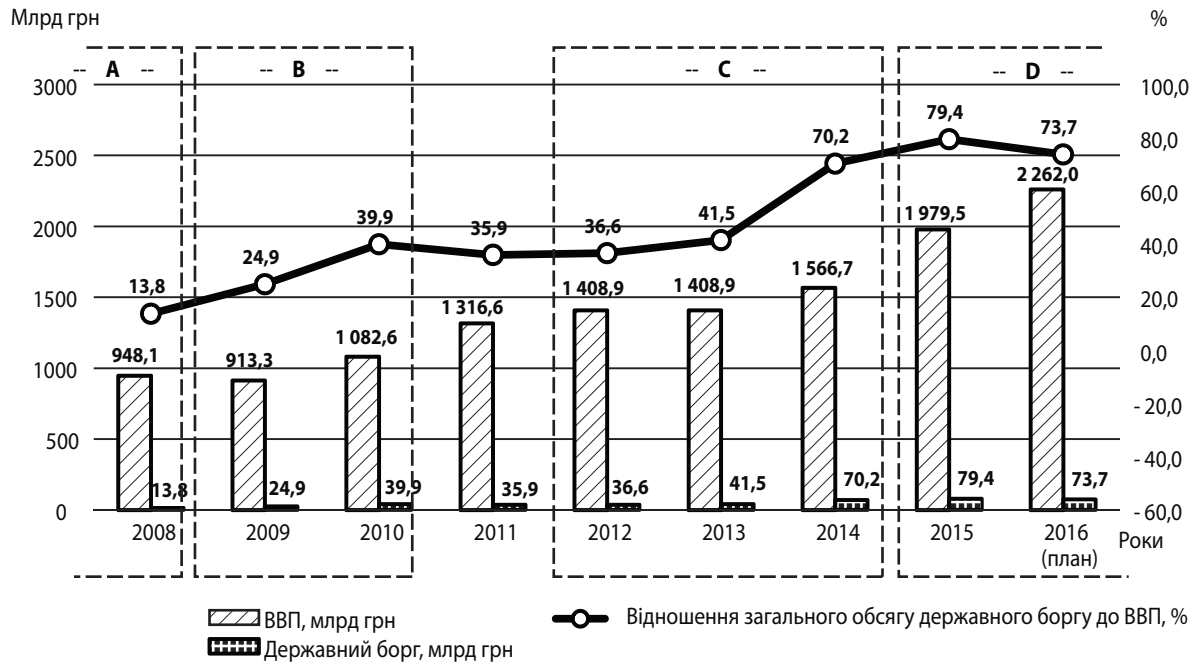

Рис. 3. МФІ відношення загального обсягу державного боргу до ВВП за 2008–2016 роки

Джерело: сформовано автором на основі [23].

виникає в момент оцінки поточного стану та ідентифікації тенденцій економіки (вони є вимірниками, фіксаторами, орієнтирами). Оскільки управління є безперервним циклічним процесом, фактично протягом одного циклу індикатори використовуються двічі: в процесі оцінки ситуації для формування плану заходів та оцінки наслідків впровадження цих заходів (рис. 4).

Підвищення якості прийнятих управлінських рішень можливе за рахунок моделювання та прогнозування майбутніх значень індикаторів на основі сукупності можливих рішень. Розподіл індикаторів на макроекономічні та макрофінансові (індикатори пов'язані з відносинами розподілу) є достатньо умовним, проте в багатьох країнах він використовується для окремого аналізу реальної економіки та надбудови у вигляді державних фінансів через специфічність процесів, притаманних кожному з елементів. До макрофінансових індикаторів належать індикатори бюджетної (в тому числі податкової), грошово-кредитної, боргової сфер, а також ринків капіталу: банківського, фондового та страхового. Сферою поточного дослідження макрофінансових індикаторів у процесі управління державними фінансами є перші три елементи. До макроекономічних відносять індикатори, що описують стан і процеси інших ринків на макrorівні. Наочно це підтверджується на рис. 4. Поєднання макрофінансових індикаторів із процесом управління досягається через подання його у вигляді класичної моделі циклу управління «планування – організація – виконання – контроль», тобто функціональними складовими системи управління державними фінансами.

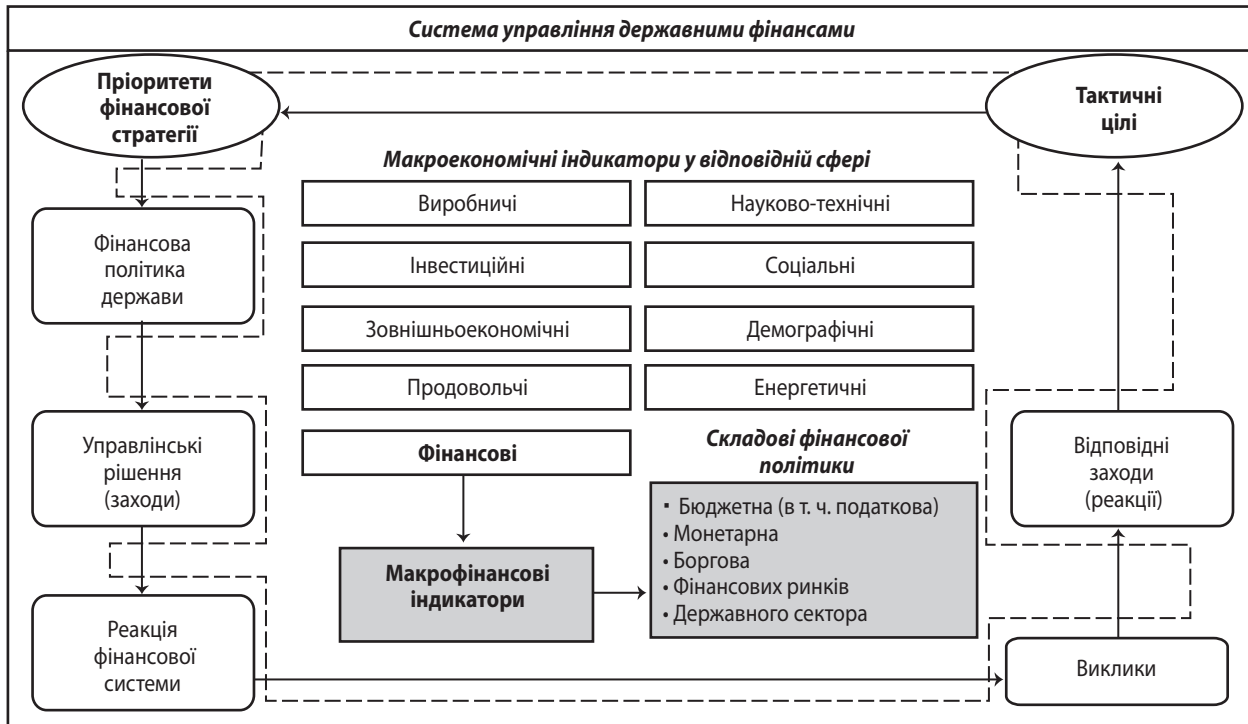
Висновок. Макрофінансові індикатори – це інструмент відображення результату впливу управлінських рішень на стан державних фінансів і тенденції їх зміни. На сучасному етапі вони стають невід'ємною частиною процесу стратегічного управління.

Орієнтація на кількісні методи оцінки є позитивною складовою процесу розвитку системи управління державними фінансами України. Використання макрофінансових індикаторів у програмах стратегічного розвитку створює основу для обґрунтованості, узгодженості та синергії управлінських рішень.

Проведений аналіз МФІ зі Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» (рис. 1, 2, 3) виявляє необхідність урахування фактичної ситуації у фінансовій системі країни для формування реальних цілей. Оцінка ухвалених індикаторів показала низьку перспективу їх досягнення в умовах поточної економічної кризи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія / О. І. Барановський. – Київ: КНТЕУ, 2004. – 759 с.
2. Леоненко П. М. Теорія фінансів: навч. посіб. / П. М. Леоненко, П. І. Юхименко, А. А. Ільченко та ін.; за заг. ред. О. Д. Василик. – Київ: Центр навч. літ., 2005. – 480 с.
3. Лаптев С. М. Особливості формування індикаторів оцінки стану економічної безпеки торговців цінними паперами [Електронний ресурс] / С. М. Лаптев, О. М. Герасименко // Ефективна економіка. – 2011. – № 10. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_10_36
4. Ермошенко М. М. Фінансова безпека держави: національні інтереси, реальні загрози, стратегія забезпечення: монографія / М. М. Ермошенко. – Київ: КНТЕУ, 2001. – 308 с.
5. Львовичкін С. В. Макрофінансова стабілізація в Україні у контексті економічного зростання: автореф. дис. ... д-ра екон. наук: 08.04.01 / Львовичкін Сергій Володимирович. – Київ, 2004. – 34 с.

Джерело: сформовано автором

6. Любіч О. О. Методологія формування стратегії управління державними фінансами / Любіч О. О. // Проблеми інформатизації та управління. – 2004. – Вип. 9. – С. 165–169.

7. Опарін В. М. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): монографія / В. М. Опарін. – Київ: КНЕУ, 2006. – 240 с.

8. Бюджетний менеджмент: підручник / [В. М. Федосов, В. М. Опарін, Л. Д. Сафонова та ін.]; за заг. ред. В. М. Федосова. – Київ: КНЕУ, 2004. – 864 с.

9. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: монографія / За наук. ред. В. Федосова. – Київ: КНЕУ, 2002. – 387 с.

10. Фещур Р. В. Сутність та класифікація індикаторів соціально-економічного розвитку підприємства [Електронний ресурс] / Р. В. Фещур, С. В. Шишковський, Н. Р. Яворська. – Режим доступу: <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25899/1/88-497-500.pdf>.

11. Львович С. В. Макрофінансова стабілізація в Україні у контексті економічного зростання: монографія / С. В. Львович. – Київ: Наша культура і наука, 2003. – 431 с.

12. The Encyclopedic Dictionary of Economics. – Guilford, Connecticut: The Dushkin Publisher Group, Inc., 1991. – 269 p.

13. Shim J. K. Dictionary of Economics. Business Dictionary Series / J. K. Shim, G. G. Siegel. – N.Y.: John Wiley and Sons, Inc., 1995. – 373 p.

14. Financial Indicators: Business Dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.answers.com/topic/indicator>

15. Економічний словник: банківська справа, фондовий ринок (українсько-англо-російський тлумачний словник) / Л. М. Алексєнко, В. М. Олексєнко, А. І. Юркевич. – Київ: Максим, 2000. – 592 с.

16. Большой толковый словарь бизнеса. Русско-английский, англо-русский / К. Пасс, Б. Лоус, Э. Пендлтон и др. – М.: Вече; АСТ, 1988. – 275 с.

17. Економіка: від А до Я: понятійно-термінологічний словник / О. В. Куроченко, М. А. Копнов, В. П. Сладкевич та ін. – Київ: Персонал. – 2008. – 368 с.

18. Про Державну програму економічного і соціального розвитку України на 2010 рік [Електронний ресурс]: Закон України від 20.05.2010 № 2278-VI. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2278-17>

19. Про Стратегію економічного та соціального розвитку України «Шляхом європейської інтеграції» на 2004–2015 роки [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 28.04.2004 № 493/2004. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/493/2004>

20. Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України «Довгострокова стратегія розвитку України та пріоритети діяльності Кабінету Міністрів на 2006–2007 роки» [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 16.01.2006 № 14. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua/document/28400737/359

21. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 12.01.2015 № 5/2015-ВР. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

22. Прямі іноземні інвестиції // Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2016/zd/ivu/ivu_u/arh_ivu2016.html

23. Виконання бюджетів // Офіційний сайт Державної казначейської служби України [Електронний ресурс]. – Ре-

жим доступу : <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

24. Список кредитних рейтингів // Офіційний сайт Standard and Poor's [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.standardandpoors.com/ru_RU/delegate/getPDF?articleId=1728892&type=COMMENTS&subType=REGULATORY

25. Коаліційна угода [Електронний ресурс] : Проект Верховної Ради України VIII скликання, 2014 рік. – Режим доступу : http://www.afo.com.ua/doc/Coalition_Agreement_2014.pdf

REFERENCES

Aleksieienko, L. M., Oleksienko, V. M., and Yurkevych, A. I. *Ekonomichniy slovnyk: bankivska sprava, fondoviy rynek (ukrainsko-anhlo-rosiiskiy tlumachnyi slovnyk)* [Dictionary: banking, stock market (Ukrainian-English-Russian explanatory dictionary)]. Kyiv: Maksymum, 2000.

Baranovskyi, O. I. *Finansova bezpeka v Ukraini (metodolohiia otsinky ta mekhanizmy zabezpechennia)* [Financial security in Ukraine (assessment methodology and mechanisms)]. Kyiv: KNTEU, 2004.

Fedosov, V. M. et al. *Biudzhetnyi menedzhment* [Budget management]. Kyiv: KNEU, 2004.

Finansova restrukturyzatsiia v Ukraini: problemy i napriamy [Financial restructuring in Ukraine: problems and directions]. Kyiv: KNEU, 2002.

Feshchur, R. V., Shyshkovskiy, S. V., and Yavorska, N. R. "Sutnist ta klasyfikatsiia indyikatoriv sotsialno-ekonomichnoho rozvytku pidpryiemstva" [The nature and classification of indicators of socio-economic development of the enterprise]. <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/25899/1/88-497-500.pdf>

"Financial Indicators: Business Dictionary" <http://www.answers.com/topic/indicator>

Kurochenko, O. V. et al. *Ekonomika: vid A do Ya: poniatiino-terminolohichniy slovnyk* [Economy: from A to z: terminological dictionary]. Kyiv: Personal, 2008.

Laptiev, S. M., and Herasymenko, O. M. "Osoblyvosti formuvannia indyikatoriv otsinky stanu ekonomichnoi bezpeky torhovstiv tsinnymy paperamy" [Features of formation of indicators of assessment of economic security for securities traders]. *Efektivna ekonomika*. http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2011_10_36

Lyovochkin, S. V. "Makrofinansova stabilizatsiia v Ukraini u konteksti ekonomichnoho zrostantia" [Macro-financial stabilization in Ukraine in the context of economic growth]. *avtoref. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.04.01*, 2004.

Lyovochkin, S. V. *Makrofinansova stabilizatsiia v Ukraini u konteksti ekonomichnoho zrostantia* [Macro-financial stabilization in Ukraine in the context of economic growth]. Kyiv: Nasha kultura i nauka, 2003.

Liubich, O. O. "Metodolohiia formuvannia stratehii upravlinnia derzhavnymy finansamy" [Methodology of formation of strategy of public Finance management]. *Problemy informatyzatsii ta upravlinnia*, no. 9 (2004): 165-169.

Leonenko, P. M. et al. *Teoriia finansiv* [Theory of Finance]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2005.

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2278-17>

[Legal Act of Ukraine] (2004). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/493/2004>

[Legal Act of Ukraine] (2006). www.kmu.gov.ua/document/28400737/359

[Legal Act of Ukraine] (2015). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

[Legal Act of Ukraine] (2014). http://www.afo.com.ua/doc/Coalition_Agreement_2014.pdf

Oparin, V. M. *Finansova sistema Ukrainy (teoretyko-metodolohichni aspekty)* [The financial system of Ukraine (theoretical and methodological aspects)]. Kyiv: KNEU, 2006.

Pass, K. et al. *Bolshoy tolkovyy slovar biznesa. Russko-angliyskiy, anglo-russkiy* [Great dictionary of business. Russian-English, English-Russian]. Moscow: Veche; AST, 1988.

"Priami inozemni investytsii" [Foreign direct investment]. Oftsiniy sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. https://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2016/zd/ivu/ivu_u/arh_ivu2016.html

"Spysok kredytnykh reitynhiv" [List of credit ratings]. Oftsiniy sait Standard and Poor's. http://www.standardandpoors.com/ru_RU/delegate/getPDF?articleId=1728892&type=COMMENTS&subType=REGULATORY

Shim, J. K., and Siegel, G. G. *Dictionary of Economics. Business Dictionary Series* New York: John Wiley and Sons, Inc., 1995.

The Encyclopedic Dictionary of Economics Guilford, Connecticut: The Dushkin Publisher Group, Inc., 1991.

"Vykonannia biudzhetiv" [Budget]. Oftsiniy sait Derzhavnoi kaznacheiskoi sluzhby Ukrainy. <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>

Yermoshenko, M. M. *Finansova bezpeka derzhavy: natsionalni interesy, realni zahrozy, stratehiia zabezpechennia* [Financial security of the state: national interests, the real threat, the strategy of providing]. Kyiv: KNTEU, 2001.